

PROCEDURA SYGNALIZOWANIA POTENCJALNYCH NIEPRAWIDŁOWOŚCI LUB NADUŻYĆ FINANSOWYCH

w ramach realizacji umowy o dofinansowanie nr
POIS.02.05.00-00-0002/20-00 z dnia 10 maja 2021 roku
dla przedsięwzięcia pn.: „Usunięcie niewłaściwie składowanych
odpadów w Policach przy ul. Kamiennej”, realizowanego w ramach
Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020,
Działanie 2.5 Poprawa jakości środowiska miejskiego

PROCEDURA SYGNALIZOWANIA POTENCJALNYCH NIEPRAWIDŁOWOŚCI LUB NADUŻYĆ FINANSOWYCH

Wprowadzenie

Zgodnie z polityką zwalczania nadużyć finansowych określonych w Wytycznych Komisji Europejskiej w systemie realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, zwanego dalej „POiŚ”, oraz zobowiązaniem do utrzymania wysokich standardów prawnych, etycznych i moralnych oraz przestrzegania zasad prawości, obiektywności, odpowiedzialności i uczciwości, a także przeciw przejawom nadużyć finansowych i korupcji w prowadzeniu swojej działalności wprowadza się następującą procedurę.

Cel i zakres regulacji

Celem niniejszej „Procedury sygnalizowania potencjalnych nieprawidłowości lub nadużyć finansowych” jest przedstawienie działań w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków unijnych POiŚ, w tym związanej z realizacją Projektu „Usunięcie niewłaściwie składowanych odpadów w Policach przy ul. Kamiennej” i wskazówek w zakresie:

- a) promowania kultury przeciwdziałania nadużyciom finansowym,
- b) zapobiegania nadużyciom finansowym,
- c) wykrywania nadużyć finansowych,
- d) reagowania w przypadku powzięcia podejrzeń popełnienia nadużycia finansowego.

Definicje

1. Na potrzeby niniejszego dokumentu, przyjęto następujące definicje:

- a) **nieprawidłowość** – każde naruszenie prawa unijnego lub prawa krajowego dotyczące stosowania prawa unijnego, wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego, które ma lub może mieć szkodliwy wpływ na budżet Unii poprzez jego obciążenie nieuzasadnionym wydatkiem
- b) **nadużycie finansowe**:
  - w odniesieniu do wydatków:
    - jakiegokolwiek umyślne działanie lub zaniechanie dotyczące wykorzystania lub przedstawienia
    - fałszywych, nieścisłych lub niekompletnych oświadczeń lub dokumentów, które ma na celu
    - sprzeniewierzenie lub bezprawne zatrzymanie środków z budżetu Wspólnot Europejskich,
    - nieujawnienia informacji z naruszeniem szczególnego obowiązku, w tym samym celu,
    - niewłaściwego wykorzystania takich środków do celów innych niż te, na które zostały pierwotnie przyznane;
  - w odniesieniu do przychodów:
    - jakiegokolwiek umyślne działanie lub zaniechanie dotyczące wykorzystania lub przedstawienia fałszywych, nieścisłych lub niekompletnych oświadczeń lub dokumentów, które ma na celu bezprawne zmniejszenie środków budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich,
    - nieujawnienia informacji z naruszeniem szczególnego obowiązku, w tym samym celu,

niewłaściwego wykorzystania korzyści uzyskanej zgodnie z prawem, w tym samym celu.

- c) **podejrzanie popełnienia nadużycia finansowego** - nieprawidłowość, która prowadzi do wszczęcia postępowania administracyjnego lub sądowego na poziomie krajowym w celu stwierdzenia zamierzonego działania, w szczególności nadużycia finansowego.
- d) **postępowanie administracyjne lub sądowe** - wstępna ocena pisemna wykonana przez właściwy krajowy organ administracyjny lub sądowy, stwierdzająca na podstawie konkretnych faktów wystąpienie nieprawidłowości, bez uszczerbku dla możliwości późniejszego skorygowania lub wycofania wniosku dotyczącego wystąpienia nieprawidłowości w następstwie ustaleń dokonanych w trakcie postępowania administracyjnego lub sądowego.

Nadużycia finansowe w wykorzystaniu środków unijnych

Najczęściej spotykane nadużycia finansowe, które mają największy wpływ na wdrażanie funduszy europejskich to:

1. **zmowy przetargowe** to porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym.

Zmowa przetargowa polega na uzgadnianiu przez przedsiębiorców przystępujących do przetargu lub przez tych przedsiębiorców i przedsiębiorcę będącego organizatorem przetargu warunków składanych ofert, w szczególności co do zakresu prac lub ceny.

Sprzeczne z prawem są porozumienia przedsiębiorców polegające na:

- a) ustalaniu, bezpośrednio lub pośrednio, cen i innych warunków zakupu lub sprzedaży towarów,
- b) ograniczaniu lub kontrolowaniu produkcji lub zbytu oraz postępu technicznego lub inwestycji,
- c) podziale rynków zbytu lub zakupu,
- d) stosowaniu w podobnych umowach z osobami trzecimi uciążliwych lub niejednorodnych warunków umów, stwarzających tym osobom zróżnicowane warunki konkurencji,
- e) uzależnianiu zawarcia umowy od przyjęcia lub spełnienia przez drugą stronę innego świadczenia, niemającego rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy,
- f) ograniczaniu dostępu do rynku lub eliminowaniu z rynku przedsiębiorców nieobjętych porozumieniem,
- g) uzgadnianiu przez przedsiębiorców przystępujących do przetargu warunków składanych ofert, w szczególności zakresu prac lub ceny.

2. **konflikt interesów** - istnieje wówczas, gdy bezstronne i obiektywne pełnienie funkcji Beneficjenta lub podmiotu upoważnionego do działań finansowych lub innej osoby uczestniczącej w wykonaniu budżetu, zarządzaniu budżetem, audycie lub kontroli budżetu jest zagrożone z uwagi na względy rodzinne, emocjonalne, sympatie polityczne lub przynależność państwową, interes gospodarczy lub jakiegokolwiek inne interesy wspólne z odbiorcą.

Działania, które mogą spowodować konflikt interesów mogą, bez uszczerbku dla kwalifikowania ich jako nielegalnej działalności stanowiących podstawę do wykluczenia, przyjmować jedną z następujących form:

- a) przyznanie sobie lub innym nieuzasadnionych bezpośrednich lub pośrednich korzyści;
- b) odmowa przyznania beneficjentowi praw lub korzyści, do których jest on uprawniony;
- c) wykonanie czynności niewłaściwej lub stanowiącej nadużycie lub zaniechanie wykonania czynności, które są nakazane.

Inne działania mogące spowodować konflikt interesów to działania, które mogą zagrozić bezstronnemu i obiektywnemu wykonywaniu przez daną osobę jej obowiązków, takich jak udział w komisji oceniającej w procedurze udzielania zamówień publicznych lub dotacji, jeśli osoba ta może bezpośrednio lub pośrednio czerpać korzyści finansowe z wyniku tych procedur.

Konfliktu interesów istnieje również wtedy, gdy wnioskodawca, kandydat lub oferent jest pracownikiem Zamawiającego (z zastrzeżeniem wcześniejszego uzyskania od swojego przełożonego zgody na udział w danej procedurze).

3. **korupcja** – to żądanie, proponowanie, wręczanie lub przyjmowanie, bezpośrednio lub pośrednio, łapówki lub jakiegokolwiek innej nienależnej korzyści lub jej obietnicy, które wypacza prawidłowe wykonywanie jakiegokolwiek obowiązku lub zachowanie wymagane od osoby otrzymującej łapówkę, nienależną korzyść lub jej obietnicę.

Jest wiele definicji korupcji, jedna z nich to czyn:

- a) polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu przez jakąkolwiek osobę, bezpośrednio lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści osobie pełniącej funkcję publiczną dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;
- b) polegający na żądaniu lub przyjmowaniu przez osobę pełniącą funkcję publiczną bezpośrednio, lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;
- c) popełniany w toku działalności gospodarczej, obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu, bezpośrednio lub pośrednio, osobie kierującej jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującą w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub na rzecz jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie;
- d) popełniany w toku działalności gospodarczej obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na żądaniu lub przyjmowaniu bezpośrednio lub pośrednio przez osobę kierującą jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującą w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie.

Korupcją jest żądanie, proponowanie, wręczanie lub przyjmowanie, bezpośrednio lub pośrednio, łapówki lub jakiegokolwiek innej nienależnej korzyści lub jej obietnicy, które wypacza prawidłowe wykonywanie jakiegokolwiek obowiązku lub zachowanie wymagane od osoby otrzymującej łapówkę, nienależną korzyść lub jej obietnicę.

W ramach wdrażania projektów infrastrukturalnych do najczęściej identyfikowanych naruszeń związanych z podejrzeniem wystąpienia korupcji należą:

- a) wręczenie korzyści majątkowej osobie pełniącej funkcje publiczne oraz doprowadzenia szeregu osób do niekorzystnego rozporządzenia mieniem,
- b) propozycja udzielenia korzyści majątkowej w procentowo określonej wysokości od każdej faktury wystawionej za bezproblemowe odbieranie wykonanych prac w ramach realizowanego zamówienia lub projektu.

4. **falszerstwo dokumentów** - to przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów.

- **falszerstwo materialne** jest przestępstwem dotyczącym każdej osoby i polega na przerobieniu, podrobieniu lub użyciu sfałszowanego dokumentu.

Podrobienie lub przerobienie dokumentu nie odnosi się do dokumentu jako całości, może również odnosić się wyłącznie do jego fragmentu. Przestępstwo to nie dotyczy również sposobu, w jaki zostało dokonane falszerstwo, poziomu zafalszowania czy też umiejętności fałszującego, lecz jedynie samego stwierdzenia faktu sfałszowania dokumentu.

Podrobienie dokumentu polega na sporządzeniu dokumentu na nowo wraz ze stworzeniem pozorów, że dany dokument jest autentyczny. Najbardziej popularnym przykładem podrobienia dokumentu jest sfałszowanie podpisu na dokumencie.

Przerobienie dokumentu oznacza dokonanie zmian w tekście już istniejącego dokumentu i uczynieniu go w ten sposób nieprawdziwym. Za przykłady popełnienia tego typu przestępstwa należy wskazać przede wszystkim wszelkiego rodzaju dopiski lub usuwanie fragmentów tekstu, wywabienia, wymazania, przekreślenia itp.

Środki mające na celu zapobieganie wystąpienia nadużycia finansowego

Nadużycia finansowe należy zwalczać, m.in. poprzez informowanie o prowadzonych kontrolach mających na celu zapobieganie i wykrywanie nadużyć oraz konsekwentne informowanie właściwych organów o przypadkach nadużyć, celem zbadania i ukarania sprawców, przesyłając w ten sposób potencjalnym sprawcom czytelny i jasny komunikat o braku akceptacji danych działań. Może to wpłynąć na zmianę zachowań potencjalnych sprawców oraz stosunku do zgłaszania tego typu nadużyć.

Techniki prewencyjne polegają najczęściej na ograniczaniu możliwości popełnienia nadużyć poprzez wdrożenie stabilnego systemu kontroli, w połączeniu z proaktywną, ustrukturyzowaną i ukierunkowaną oceną ryzyka nadużyć finansowych. Do zwalczania wszelkich nieuczciwych zachowań można wykorzystywać kompleksowe szkolenia i działania podnoszące świadomość a także promowanie etycznych zachowań.

Czynności w zakresie przeciwdziałania przypadkom konfliktu interesów

W celu przeciwdziałania konfliktowi interesów każda jednostka realizująca zadania związane z wdrażaniem POIiŚ 2014 - 2020 zobowiązana jest do wprowadzenia i przestrzegania polityki w zakresie przeciwdziałania konfliktowi interesów, jak również prowadzenia efektywnych działań mających na celu jego zapobieganie i wykrywanie.

Polityka powinna zawierać co najmniej:

- a) składanie przez pracowników instytucji oświadczeń o braku konfliktu interesów przy wykonywaniu swoich obowiązków,

- b) aktualizacja oświadczeń w przypadku zmiany zakresu obowiązków lub zmiany procedur w instytucji lub wystąpienia innej sytuacji mogącej stanowić konflikt interesów,
- c) prowadzenie rejestru złożonych oświadczeń,
- d) weryfikację oświadczeń,
- e) uświadamianie pracownikom kwestii związanych z występowaniem konfliktu interesów, w tym roli składanych przez nich oświadczeń,
- f) odpowiedzialność za celowe zatajenie informacji w oświadczeniu lub nieetyczne działanie związane z wystąpieniem konfliktu interesów.

Postępowanie w przypadku zidentyfikowania podejrzenia nadużycia finansowego

Ze względu na fakt, że wystąpienie nadużycia finansowego może wystąpić na każdym etapie realizacji projektu, wszyscy pracownicy powinni być wyczuleni na wszelkie symptomy wystąpienia ewentualnych nadużyć finansowych podczas wykonywania codziennych obowiązków służbowych.

Podejrzenie wystąpienia nadużycia finansowego wiąże się ściśle z podejrzeniem popełnienia czynu zabronionego, tj. zachowaniem (działaniem lub zaniechaniem), które może stanowić przestępstwo lub wykroczenie.

Każdy pracownik w przypadku powzięcia istotnych informacji świadczących o możliwości wystąpienia podejrzenia nadużycia finansowego skutkującego wystąpieniem czynu zabronionego, zobowiązany jest do podjęcia stosowanych działań, mających na celu powiadomienie odpowiednich organów.

W celu wykonania obowiązków, o których mowa powyżej, należy zabezpieczyć również miejsca zdarzenia - tak, aby nie dopuścić do zatarcia, zniekształcenia śladów i innych dowodów popełnienia przestępstwa. Działania te w praktyce polegać mogą np. na zamknięciu pomieszczenia, zabezpieczeniu dokumentu lub dowodu rzeczowego czynu, odseparowaniu ujętego sprawcy z jednoczesnym powiadomieniem policji lub prokuratora o jego ujęciu.

Zgodnie z zapisami art. 304 § 1 Kodeksu Postępowania Karnego: "Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję"

Sposoby powiadamiania właściwych organów ścigania o podejrzeniu wystąpienia nadużycia finansowego, stanowiące podejrzenie popełnienia przestępstwa

Osoby, które posiadają informacje o przestępstwie lub mają wiedzę mogące przyczynić się do wykrycia samego czynu zabronionego lub jego sprawców, a jednocześnie chcą pozostać anonimowe mogą złożyć *zgłoszenie anonimowe (telefonicznie bez podania danych osobowych np. na infolinię lub telefon alarmowy, pisemnie: bez podpisu lub z podpisem nieczytelnym)*.

Zawiadomienie o przestępstwie można wysłać mailem, pocztą, faxem lub przynieść osobiście do jednostki policji (lub innego uprawnionego organu ścigania).

Zawiadomienie powinno:

- a) spełniać wymogi formalne tj. zawierać oznaczenie organu, do którego jest skierowane (jednostka policji / prokuratury wraz z adresem), oznaczenie osoby wnoszącej pismo (imię, nazwisko i adres), opis sprawy, której zawiadomienie dotyczy, załączniki (np. dokumenty potwierdzające zaistnienie przestępstwa, takie jak faktury, umowy itp.) oraz datę i podpis osoby składającej zawiadomienie,

- b) rzeczowo i wyczerpująco opisywać okoliczności związane z przestępstwem (przestępcą).

Ustne zawiadomienie o przestępstwie może być złożone „do protokołu”.

Ta forma pozwala na jednoczesne dopełnienie formalności związanych z przesłuchaniem osoby zawiadamiającej w charakterze świadka. Takie zawiadomienie przyjęte zostaje po zgłoszeniu się osoby zawiadamiającej do właściwej miejscowo jednostki policji / prokuratury.

Powiadamianie UOKiK o podejrzeniu wystąpienia nadużycia finansowego

W przypadku podejrzeń popełnienia nadużyć finansowych, mogących stanowić praktyki ograniczające konkurencję należy zgłosić je Prezesowi UOKiK na podstawie art. 86 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgłoszenie następuje w formie pisemnego zawiadomienia wraz z uzasadnieniem.

Zgłaszanie nieprawidłowości i nadużyć finansowych poprzez mechanizm sygnalizacyjny

W celu zapewnienia realizacji POiŚ w sposób etyczny, jawny i przejrzysty, udostępniony został mechanizm umożliwiający sygnalizowanie podejrzeń wystąpienia nieprawidłowości, w tym nadużyć finansowych w projektach realizowanych w ramach programu.

Mechanizm ten składa się z możliwości zgłoszenia nadużycia poprzez:

- 1) adres e-mail: naduzycia.pois@mr.gov.pl
- 2) elektroniczny system zgłoszeń za pośrednictwem dedykowanej strony internetowej: <http://www.pois.gov.pl/nieprawidlowosci>
- 3) adres strony internetowej Beneficjenta: <https://policki.pl>

Poprzez mechanizm należy zgłaszać podejrzenia nieprawidłowości, które dotyczą projektów realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, przedstawicieli instytucji w systemie realizacji POiŚ 2014-2020 lub podmiotów realizujących projekty.

Jednostka realizująca projekt zobowiązana jest do:

- a) zachowania poufności i nieujawniania informacji dotyczących danych osobowych osób zgłaszających informacje o możliwości wystąpienia nieprawidłowości lub nadużycia finansowego,
- b) powstrzymania się od ustalania personaliów osoby, która przekazała zgłoszenie o podejrzeniu wystąpienia nieprawidłowości lub nadużyciu finansowym w sposób anonimowy.

Zasady rozpatrywania przez Instytucję Zarządzającą POiŚ przekazanych zgłoszeń:

1. Każde zgłoszenie podlega ochronie przez udostępnieniem osobom nieuprawnionym. Informacje objęte zgłoszeniem, umożliwiające identyfikację osoby dokonującej zgłoszenie, będą chronione zarówno na etapie wyjaśniania sprawy, podczas prowadzenia ewentualnych działań zapobiegawczych, jak również w przyszłości i udostępniane wyłącznie uprawnionym urzędnikom oraz funkcjonariuszom odpowiednich służb. Wszelkie zgłoszenia będą skrupulatnie rozpatrywane zgodnie z wewnętrznymi procedurami Instytucji Zarządzającej Programem Infrastruktura i Środowisko oraz przepisami prawa powszechnie obowiązującego.

2. W przypadku wyrażenia chęci pozostania anonimowym przez osobę dokonującą zgłoszenia za pośrednictwem poczty elektronicznej, dokonywana będzie pełna anonimizacja zgłoszenia (ze zgłoszenia usunięte zostaną dane osobowe zgłaszającego i inne cechy pozwalające na identyfikację jego tożsamości) przed jej ewentualnym przekazaniem w celu wyjaśnienia sprawy.
3. W przypadku zgłoszeń (głównie anonimowych), które będą niepełne i nie będzie możliwości uzupełnienia tych informacji, istnieje ryzyko, że takie zgłoszenie nie będzie mogło zostać rozpatrzone.

Zatwierdził:

STAROSTA POLICKI

Andrzej Bednarek

(na oryginale właściwy podpis)